

KOMM. OG REG. DEP	
15 FEB 2005	
04/2771 - 225	
Art:	013
Avd.	RA / SSA / MAG

Det kongelige Kommunal og Regionaldepartement
Pb 8112 Dep
0032 Oslo

MELDING OM POLITISK VEDTAK - DISTRIKTSKOMMISJONEN UTREDNING - LIVSKRAFTIGE DISTRIKTER OG REGIONER HØRING

Formannskapet har i møte 08.02.05, sak 0020/05, fattet følgende vedtak:

Melhus kommune støtter flertallet i Distriktskommisjonen om behovet for et folkevalgt regionalt nivå med betydelig mer makt enn fylkeskommunene har i dag. Den statlige politikken må ta utgangspunkt i at de ulike regioner har ulike forutsetninger og bidrar til vekst og utvikling i alle deler av landet. Den nødvendige makt og myndighet må delegeres til det regionale nivå med utgangspunkt i dette.

Det er en forutsetning at regionenes ansvar følges opp av økonomiske midler slik at regionene blir i stand til å løse de oppgavene de blir tillagt.

Det er også viktig at den regionale stat tilpasses de nye regionene i sin geografiske inndeling.

Melhus Kommune er enig med DK i at fylkesmannens oppgaver bør rendyrkes til tilsyn og kontroll og at øvrige oppgaver som i dag ligger til Fylkesmannsembetet må overføres til det regionale nivå.

Når det gjelder størrelse og oppgaver til det regionale nivået vises til kommunens uttalelse til KOU 2004:1 (vedlagt).

Det vises for øvrig til de vurderingene som er gjort i saksutredningen.

Med hilsen

Guri Vik
Planlegger

Vedlegg: Samlet saksframstilling

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Behandling i Formannskapet

Dato: 08.02.05 Sak: PS 0020/05

**DISTRIKTSKOMMISJONEN UTREDNING -LIVSKRAFTIGE
DISTRIKTER OG REGIONER
HØRING**

Arkivsaksnummer: 04/01971

Saksbehandler: Guri Vik

Rådmannens forslag til vedtak:

Melhus kommune støtter flertallet i Distriktskommisjonen om behovet for et folkevalgt regionalt nivå med betydelig mer makt enn fylkeskommunene har i dag. Den statlige politikken må ta utgangspunkt i at de ulike regioner har ulike forutsetninger og bidrar til vekst og utvikling i alle deler av landet. Den nødvendige makt og myndighet må delegeres til det regionale nivå med utgangspunkt i dette.

Det er en forutsetning at regionenes ansvar følges opp av økonomiske midler slik at regionene blir i stand til å løse de oppgavene de blir tillagt.

Det er også viktig at den regionale stat tilpasses de nye regionene i sin geografiske inndeling.

Melhus Kommune er enig med DK i at fylkesmannens oppgaver bør rendyrkes til tilsyn og kontroll og at øvrige oppgaver som i dag ligger til Fylkesmannsembetet må overføres til det regionale nivå.

Når det gjelder størrelse og oppgaver til det regionale nivået vises til kommunens uttalelse til KOU 2004:1 (vedlagt).

Det vises for øvrig til de vurderingene som er gjort i saksutredningen.

Andre dokumenter i saken som ikke er vedlagt:

Distriktskommisjonens utredning, NOU 2004:19 Livskraftige distrikter og regioner. (Tidligere utdelt til formannskapet)

Saksutredning:

Melhus kommune har fått to antatt viktige saker til høring. Den ene er distriktskommisjonens utredning om livskraftige og sterkere regioner, den andre er KOU 2004:1 Sterkere regioner, forslag til ny regioninndeling av Norge.

Både Distriktskommisjonen (NOU 2004:19) og KOU 2004:1 Sterke regioner berører hva slags regionalt nivå landet skal ha, og den ene saken gir viktige premisser for den andre. Spørsmålet om en forvaltningsreform med sterke, folkevalgte regioner er en sak som vi forstår vil bli behandlet på partienes landsmøter (9. mars - 20. mai 2005), for deretter å være et tema i valgkampen 2005.

Høringsfristen på KOU er 1. februar 2005, mens for NOU (Distriktskommisjonens utredning) er den todelt; 14 januar og 14 oktober 2005. Den siste fristen presiseres til å gjelde tema som er

knyttet til fremtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/ regionalisering. KS anbefaler likevel sine medlemmer å gi en samlet høringsuttalelse til KRD angående distriktskommisjonens utredning parallelt med høringen av KOU. Det oppfordres dermed til å uttale seg om styringsstruktur og forvaltningsmodell allerede ved første høringsfrist. Vi er litt sent ute i forhold til dette, men i god tid i forhold til distriktskommisjonens frist den 14. oktober. Rådmannen mener i likhet med KS at det er viktig at vi behandler disse sakene parallelt da de henger så nøye sammen. Uttalelse til KOU 2004:1 fremmes som egen sak.

Distriktskommisjonens (DK) hovedgrep og tilrådinger

Distriktskommisjonens hovedmål for regionalpolitikken er å skape vekst og utvikling i alle deler av landet, for på denne måten å øke den nasjonale verdiskapningen. Utgangspunktet er at vekstkraft må mobiliseres nedenfra. For å understøtte den potensielle vekstkraften i alle deler av landet må det bygges sterke og selvstendige lokalsamfunn og regioner. Regionalpolitikken må være tilpasset den enkelte regions forutsetninger og behov. Politikken må utformes nedenfra og ha en demokratisk forankring, der viktige beslutninger treffes av folkevalgte organer.

Valg av modell for regional styring og samordning

For å understøtte den potensielle vekstkraften i alle deler av landet, ønsker DK at det må bygges sterke og selvstendige lokalsamfunn og regioner. DKs flertallsforslag er en trenivåmodell med sterke, folkevalgte regioner med betydelig overføring av makt og oppgaver fra staten til det regionale folkevalgte nivået. Flertallet legger bl. a. vekt på at det regionale folkevalgte nivået vil være mer prioriterings- og kostnadseffektivt enn alternative former for territoriell samordning.

Styringsmodell - regionnivåets ansvar og finansiering

Flertallet i DK understreker at regionen bør ha et selvstendig økonomisk grunnlag basert på rammeoverføringer og direkte skattegrunnlag, på linje med finansieringen av dagens fylkeskommuner. På områder der det overføres et totalansvar eller bestilleransvar fra staten til det regionale nivået, bør pengene følge med. Også på de områder der det er snakk om et samordningsansvar, bør det regionale nivået ha tilstrekkelige økonomiske ressurser til å stimulere ønskede løsninger.

Oppgaver og ansvar til sterke folkevalgte organer

DKs flertall anbefaler at det folkevalgte regionale nivået i særlig grad overtar myndighet fra staten på områder som er av stor betydning for regional utvikling, dvs. infrastruktur, samferdsel, utdanning, forskning, næringsutvikling, kultur, kommuneoverskridende areal- og ressursforvaltning og helse, samt oppgaver innefor miljø, fiskeri, landbruk og a-etat. Videre påpeker kommisjonen at regionen vil kunne ha ulik type ansvar for den enkelte oppgave, og skiller mellom totalansvar, bestilleransvar eller samordningsansvar.

Kommunalt nivå

Innenfor rammen av flertallets forslag til trenivåmodell med større folkevalgte regioner, anbefales følgende når det gjelder overføring av oppgaver til kommunen:
"I tillegg til overføring av oppgaver til regionalt nivå bør det overføres ytterligere oppgaver og ansvar til det kommunale nivået. Dette for å gi kommunene større mulighet til å ta ansvar for egne ressurser og egen utvikling. Spesielt vil det være aktuelt å styrke kommunenes ansvar for arealforvaltning, næringsutvikling og stedsutvikling."

Naturressurser og arealdisponering

Distriktskommisjonen anbefaler at det regionale folkevalgte nivået må få økt innflytelse på disponering av arealer og naturressurser (kap 7.4.3.).

Strukturspørsmål på kommunalt og regionalt nivå

En samlet kommisjon slår i kap 5.6.2 fast at det er sammenheng mellom hvilke oppgaver som bør ligge på det regionale nivået og størrelsen på regionene, samt størrelsen på primærkommunene og hvilke oppgaver som er lagt til disse. I flertallsforslaget til DK heter det at "Dagens fylkeskommuner bør erstattes med sterke folkevalgte regioner, som avgrenses ut fra oppgaver og funksjonalitet." Flertallet sier ikke noe om hvor store eller hvor mange regioner landet bør ha.

Kommune- og regionstruktur er til vurdering i andre prosesser. Det vises til det pågående kommunestrukturprosjektet, i et samarbeid mellom Kommunal og Regional dept (KRD) og KS. Videre vises det til KOU 2004:1 Sterke regioner – Forslag til regioninndeling av Norge, som er lagt fram i egen sak til dette møtet.

Regional utvikling og fordeling innenfor regionene

Slik DK definerer regionalpolitikken retter den seg mot større sammenhengende områder som omfatter både byer, deres omland og mer typiske distrikter og dekker alle deler av landet. Regionalpolitikken skal bidra til både regional utvikling og regional fordeling.

DKs flertall peker på at det innenfor de nye regionene bør legges opp til en hensiktsmessig spredning av regionale funksjoner, kompetansemiljøer og myndigheter, slik at etableringen av de nye regionene ikke fører til en forsterket sentralisering på regionalt nivå.

Statlig eller regionalt ansvar for distriktpolitikken

Det er et viktig prinsipielt spørsmål om ansvaret for aktiv distriktpolitikk bør ligge til staten eller i regionene. I kap 6.3.8 heter det:

"I distriktpolitikken bør det derfor være en arbeidsdeling mellom nivåene, der kommunalt og eventuelt regionalt nivå pålegges et større ansvar enn i dag, men der staten fortsatt ivaretar sentrale oppgaver. Blant annet bør det etter kommisjonens mening fortsatt være staten som definerer det distriktpolitiske virkeområdet, og fastlegger nasjonale distriktpolitiske mål i sektorpolitikken. Videre bør det som nå tilligge staten å differensiere generelle virkemidler som kommuneoverføringer og transporttilskudd, fastsette støtteintensiteten for bedriftsrettede virkemidler osv.

Styrkes det regionale nivået vil det, som beskrevet i punkt 5.9.1, være behov for å utvikle nye spilleregler mellom stat og region, basert på dialog, forhandlinger og bindende avtaler. Dette vil blant annet være nødvendig for å sikre at politikken tar utgangspunkt i lokale og regionale behov, samtidig som nasjonale distriktpolitiske mål fortsatt skal være retningsgivende."

Regional stats rolle

DK foreslår at fylkesmannens oppgaver bør rendyrkes til kontroll og tilsyn

Vurdering:

Melhus kommune bør i tråd med KS anbefaling støtte flertallet i DK om at Norge skal styres gjennom en 3- nivå modell med et sterkt regionalt folkestyrt nivå mellom kommunenivå og statlig nivå. Dette med bakgrunn av at et regionalt nivå vil ligge nærmere brukerne og ha bedre forutsetning til å ta beslutninger tilpasset regionens behov. Det er grunn til å tro at sterke folkevalgte regioner vil ha mer legitimitet i folket til også å fatte vanskelige beslutninger, og til å gjennomføre vedtakene på en effektiv måte enn statlig nivå, dersom de får nødvendig makt og midler til å gjennomføre dette.

En samordning av dagens oppgaver i fylkeskommunen med likeartede oppgaver hos fylkesmannen og andre deler av regional stat, vil kunne gi et mer kvalifisert administrativt apparat og/eller besparelser. Det er derfor svært viktig at en ved opprettelse av nye regioner samtidig samordner den regionale stat i tilsvarende geografiske inndelinger, og rydder opp i oppgavefordelingen slik at fylkesmannens oppgaver rendyrkes til kontroll og tilsyn slik DK foreslår.

Det er svært viktig at det følger reell innflytelse som nå ligger til statlig nivå og nødvendig økonomiske midler for å gi mulighet til å fatte beslutninger og gjennomføre disse. Dette medfører et behov for å formalisere mulighetene for geografisk differensiering (jf planlov, bruk av strandsone osv), og å kunne utvikle tilpassede løsninger lokalt og regionalt.

Spesielt bør regionene få økt ansvar for kommuneoverskridende planlegging, basert på samhandling og en avklart ansvars- og myndighetsfordeling mellom det kommunale og regionale nivået. I den forbindelse vises til de oppgaver som nevnes som aktuelle oppgaver for sterke folkestyrte regioner i KOU 2004:1 som regional næringsutvikling, ressursforvaltning som basis for ressursbasert næringsutvikling, utdannings- opplæringstilbud fra videregående nivå opp til høghskolenivå, annen kunnskapsbasert infrastruktur, samferdsel og transporttjenester, kulturtilbud, helsetjenester, miljøpolitikk og regional planlegging og territoriell samordning.

For øvrig er debatten om geografisk inndeling av de nye regionene viktig i tiden som kommer og det er viktig at kommunene får stor innflytelse på den framtidige regionale inndelingen. Det vises i den sammenheng til kommunens utredning til KOU:2004:1

Funksjonsfordeling innenfor den enkelte region må, så langt mulig, baseres på fortrinn som de enkelte byer og områder i regionen har. Dette vil være en viktig forutsetning for i praksis å få nødvendig støtte i hele kommunesektoren for å gjennomføre en forvaltningsreform med sterke og større folkevalgte regioner. Det er en fare for at maktkamp mellom større byer innenfor samme region kan være en hindring for et godt fungerende regionalt nivå.

Kommisjonen ønsker at det regionalpolitiske nivåets rolle i distriktpolitikken skal styrkes, men likevel slik at nasjonal stat skal ha et større ansvar for distriktpolitikken enn øvrige deler av regionalpolitikken. Det er svært viktig at en sterk region har et helhetlig regionalpolitisk ansvar, inkl. ansvaret for distriktpolitiske spørsmål, selv om staten fremdeles har et overordna ansvar for distriktpolitikken. Det lokale og regionale ansvaret i distriktpolitikken må økes og det må være samsvar mellom målene i distriktpolitikken og de virkemidlene som settes inn.

Det er også en forutsetning at det blir en klar ansvarsfordeling mellom lokalt, regionalt og statlig nivå og at utgangspunktet er at det skal delegeres makt fra det statlige til det regionale nivå og ikke at det regionale nivået skal ta makt fra kommunene. Dersom det skal overføres makt fra kommunenivå til et regionalt nivå må dette komme som et ønske fra kommunene selv. Også event overføring av ansvar til kommunalt nivå ovenfra må følges opp med nødvendig ressurstilgang for å ivareta disse oppgavene.

Behandling i Formannskapet den 08.02.05

Behandling:

Innstillingen enst. vedtatt.

Vedtak:

Melhus kommune støtter flertallet i Distriktskommisjonen om behovet for et folkevalgt regionalt nivå med betydelig mer makt enn fylkeskommunene har i dag. Den statlige politikken må ta utgangspunkt i at de ulike regioner har ulike forutsetninger og bidrar til vekst og utvikling i alle deler av landet. Den nødvendige makt og myndighet må delegeres til det regionale nivå med utgangspunkt i dette.

Det er en forutsetning at regionenes ansvar følges opp av økonomiske midler slik at regionene blir i stand til å løse de oppgavene de blir tillagt.

Det er også viktig at den regionale stat tilpasses de nye regionene i sin geografiske inndeling.

Melhus Kommune er enig med DK i at fylkesmannens oppgaver bør rendyrkes til tilsyn og kontroll og at øvrige oppgaver som i dag ligger til Fylkesmannsembetet må overføres til det regionale nivå.

Når det gjelder størrelse og oppgaver til det regionale nivået vises til kommunens uttalelse til KOU 2004:1 (vedlagt).

Det vises for øvrig til de vurderingene som er gjort i saksutredningen.